

ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΟ

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

(*Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 1600 ἐτῶν ἀπὸ τῆς κοιμήσεώς του*)

Εκ τῶν μεγαλυτέρων μορφῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων συγγραφέων αὐτῆς εἶναι ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Περίωριον ἀνάστημα ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀκτινοβολίας, μέγας τῆς οἰκουμένης φωστήρ, «*μέγας τῶν μεγάλων μυστηρίων Θεοῦ μύστης καὶ μυσταγωγός*» καὶ «*τῶν μεγάλων ψυχικῶν σπηδόνων ἄριστος ἰατρός*», ἐγεννήθη περὶ τὸ 354 εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας ἀπὸ λαμπρὰν Ἑλληνίδα μητέρα, τὴν Ἀνθοῦσαν, καὶ τὸν Σεκοῦνδον, ἀνώτερον ἀξιωματικὸν τοῦ στρατοῦ τῆς Συρίας.

Ἐδιδάχθη ρητορικὴν καὶ φιλοσοφίαν πηλίσιον περιωνύμων ἐθνικῶν διδασκάλων, τοῦ Λιβανίου καὶ Ἀνδραγαθίου, διακρινόμενος διὰ τὴν φιλομάθειαν, τὴν εὐμάθειαν, τὴν χρηστότητα καὶ δι' ἄλλα φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα προτερήματά

του. Ἡ ἐπίδρασις τῶν κλασικῶν σπουδῶν, τὴν ὁποίαν ἐδέχθη, ἔθεσε τὴν σφραγίδα τῆς εἰς τὴν ἄνεσιν τῆς γλωσσικῆς ἐκφράσεως, ἡ ὁποία ἀργότερον παρατηρεῖται εἰς ὀλοκλήρον τὸ ἔργον τοῦ Χρυσοστόμου.

Μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν σπουδῶν τοῦ ἤσκησε μόνον ὀλίγους μῆνας τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου καὶ ρητοροδιδασκάλου εἰς Ἀντιόχειαν.

Ὁ ἔνθεος πόθος του νὰ γνωρίσῃ εἰς βάθος τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου ὠδήγησε τὰ βήματά του εἰς τὴν περιφημον Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Ἀντιοχείας, προτραπείς εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Μελετίου, ὁ ὁποῖος διεπίστωσε τὴν εὐφυΐαν του καὶ ἠγάπησε τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς του, προβλέπων μὲ προφητικὸ μάτι τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Ἰωάννου. Ἐδέχθη τὸ βάπτισμα εἰς ἡλι-

**Ἡ Ἐκκλησία μιλάει στὰ παιδιά τῆς
μέ τῇ γλώσσᾳ τῆς Εὐθύνης,
τῆς Ἀλήθειας καὶ τῆς Ἀγάπης**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
2007

43

κίαν 25 ἐτῶν, διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ἐν συνεχείᾳ τὸ τῆς μοναστικῆς πολιτείας στάδιον. Ἐζησεν ἐπὶ ἐννέα ἔτη βίον αὐστηροτάτης ἀσκήσεως καὶ μελέτης εἰς τὰ παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν ὄρη, «ἀρίστην ἐπικουρίαν ἠγούμενος τὸ ἀτάραχον τῆς διανοίας καὶ ἀπερίσπαστον».

Ἐπανακάμπτει εἰς Ἀντιόχειαν περὶ τὸ 380, ὅπου χειροτονεῖται διάκονος ὑπὸ τοῦ Μελετίου καὶ μετὰ πενταετίαν πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ Φλαβιανοῦ, διαδόχου τοῦ Μελετίου. Ὡς πρεσβύτερος ὁ Χρυσόστομος ἔδρασεν εἰς Ἀντιόχειαν ἴλιαν ἐπωφελεῶς ἐπὶ ἐνδεκα ἔτη, ἀναδειχθεὶς ἀπαράμιλλος καὶ ἀνυπερβλήτος εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, «εὐστομοῦσα τῆς Ἐκκλησίας ἀηδῶν καὶ ἐπιστήμων τῆς ἱερωσύνης», σπουδαῖος ὀργανωτῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἔργου, ἐπιστήσας ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν του εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν ἐνδεῶν καὶ εἰς τὴν ἀσκησιν τῆς φιλιανθρωπίας. Τοιοῦτοτρόπως κατῴρθωσε νὰ κυριαρχήσῃ τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Ἀντιοχείας.

Πασίγνωστος γενόμενος «ἔκ τε τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ρωμαίων ὑπήκοον», ὅταν τὸ 397 ἀπέθανεν ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νεκτᾶριος, οἱ πάντες πρὸς τὸν Χρυσόστομον ἀπέβησαν ὡς πρὸς διάδοχόν του· «φήμη γὰρ ἐκράτει περὶ αὐτοῦ ὡς εἶη διδακτικὸς καὶ ἐλλήλογμος».

Ἀρχικῶς ὁ Ἰωάννης ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον, ὅμως «ἢ τὰ πάντα σοφῶς διέπεισα πρόνοια, αὐτὴ ὠκονόμησε τὸ πρᾶγμα οὕτως, ἵνα μὴ τῇ τῶν πατριαρχῶν τῆς Ἐκκλησίας σειρᾷ ἠεῖψῃ ἢ χρυσαυγεστέρα μορφῇ». Τὴν 15ην Δεκεμβρίου 397 χειροτονεῖται

ἐπίσκοπος ἔχων βαθεῖαν τὴν αἴσθησιν ὅτι ἡ ἐπίθεσις τῶν χειρῶν τῶν ἐπισκόπων ἐπὶ τὸν χειροτονούμενον, κατὰ τὴν χειροτονίαν, δὲν ἀποτελεῖ μόνον ἐγγύησιν ἀποστολικῆς διαδοχῆς, ἀλλὰ χρέος δι' ἐνεργὸν συμμετοχὴν εἰς τὴν πορείαν τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. 1,8), καὶ τὴν 26ην Φεβρουαρίου 398 ἐνθρονίζεται εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως «ὡς ὁ πρῶτος μέγας ἐν τῇ οὐσίᾳ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, πρὶν ἢ ὁ τίτλος οὗτος κατακοσμήσῃ τὸν θρόνον τῆς βασιλείδος τῶν πόλεων».

Ἀφοῦ ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Βασιλευούσης, συνεχίζει ὁ ἱερὸς Πατὴρ ἀπὸ ὑψηλοτέρας πλέον σκοπιᾶς τὸ ἐξόχως δυσχερὲς καὶ πολύμοχθον ἔργον του, ἀναδειχθεὶς μέγας τῆς Ἐκκλησίας ποιμὴν καὶ ὑπογραμμὸς μεγάλου Ἱεράρχου.

Πρώτιστον μέλημά του ὑπῆρξεν ἡ ἀναστήλιωσις τῆς γνησίας ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως, ἡ ἀνακαίνισις, ἡ ἀνάπλασις καὶ μεταμόρφωσις τῶν ἡθῶν τῶν συγχρόνων του καὶ ὅλης τῆς κοινωνίας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ κάθαρσις τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἀπὸ ἀναξίους κληρικούς, ἡ καταδίκη τῆς φαυλότητος τῶν ἰσχυρῶν, ἡ βοήθεια τοῦ δυστυχούντος καὶ πάσχοντος λαοῦ. Ἠγωνίσθη διὰ τὸν καθορισμὸν νέων σχέσεων μεταξὺ πλουσίων καὶ πτωχῶν καὶ τὸν σεβασμὸν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Οὐδεὶς ἄλλος ἠδυνήθη νὰ συγκινήσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ διεγείρῃ εἰς τὰς καρδίας των τὰς ἀρετὰς τῆς εὐποιΐας καὶ φιλιανθρωπίας, ὅσον ὁ Χρυσόστομος. Ἠγάπα μὲ πάθος τοὺς

άνθρώπους και ήγωνίζετο άόκνως διὰ τὴν ἐπούλῳσιν τῶν κοινωνικῶν πληγῶν.

Ἐχων συνείδησιν τοῦ ήγέτου τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ήσθάνετο ἀγάπην ὄχι μόνον διὰ τὸ ἰδικόν του ποιμνιον, ἀλλὰ δι' ὄλην τὴν Ἐκκλησίαν καὶ δι' ὁλόκληρον τὸν κόσμον, διότι ἐπίστευεν εἰς τὴν ἡλυρωτικὴν καὶ δημιουργικὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης. Ἐνδιεφέρθη διὰ τὴν διάδοσιν τῆς Ὁρθοδοξίας μεταξὺ τῶν ἀρειανιζόντων Γόθων, εἰς τὴν Σκυθίαν, τὴν Κελτικὴν, τὴν Περσικὴν, τὴν Φοινικὴν, διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὴν οἰκουμένην, ἀναδειχθεὶς ὡς ὁ κατ' ἔξοχὴν ἱεραπόστολος τῶν αἰρετικῶν καὶ τῆς ἐκκοσμηκευμένης κοινωνίας τῆς ἐποχῆς του. Διεκρίθη ὡσαύτως καὶ διὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου ἐπιφανῶν διακονιστῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ περίφημος Ὀλυμπιάς, μεγάλη ἡρώϊς τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

Παρὰ τὸν φόρτον τῶν πολλοπληθῶν ἀρχιερατικῶν του καθηκόντων ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης εὔρισκε χρόνον διὰ τὴν συγγραφὴν λόγων καὶ πραγματειῶν ἀξιολόγων, ποικίλου περιεχομένου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔργα ποιμαντικὰ καὶ θεολογικά, μὲ καταπλήσσοσαν διαλεκτικὴν δύναμιν, ὁμιλητικὰ μὲ συναρπαστικὴν ρητορικὴν δεινότητα, ἔρμηνευτικὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς μὲ βαθεΐαν καὶ ἀκριβολόγον ἔρμηνείαν καὶ ἀνάληυσιν, πολεμικά – ἀπολογητικὰ καὶ κατηχητικὰ μὲ ἐξαίρετον ἰλογικὴν συνοχὴν καὶ συνέπειαν, ὡς καὶ πλεΐστα ἄλλα ἔργα διαποτισμένα ἀπὸ ὀρθόδοξον χριστιανικὸν πνεῦμα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἀπροσμέτρητον πνευματικὸν πλοῦτον.

Ἀριστοτέχνης εἰς τὸν χειρισμὸν τῆς γλῶσσης καὶ ἔχων φυσικὴν εὐφράδειαν, ἐμφανίζει μεγαλειώδη ρητορικὴν δεινότητα, ὁμοίαν μὲ ἐκείνην τῶν δοκιμωτέρων ρητόρων τῆς ἀρχαιότητος. Ὡμίλει «*πολλήλακίς καὶ δις τῆς ἡμέρας*», μετὰ πολλυμαθείας, μετὰ καθαρότητος καὶ σαφηνείας λόγου, ἀνεπιτηδεύτως καὶ διὰ πολλῶν παραδειγμάτων, προκειμένου νὰ γίνεταὶ κατανοητὸς ἀπὸ τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος τὸν παρηκολούθει μὲ ἀδιάπτωτον προσοχὴν καὶ συνεκινεῖτο πολλήλακίς μέχρι δακρῶν.

Ὅμως, ὅπως γράφει ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, «*ὁ συνεκτικὸς καὶ διαλεκτικὸς ὀρθόδοξος λόγος βρίσκειται σὲ ρήξη μὲ τὸ φρόνημα τοῦ κόσμου τούτου*». Διὸ καὶ ὁ μελισταγῆς ἐκεῖνος ἱεράρχης, ἀτρόμητος ἔναντι τῶν ἰσχυρῶν, οὐδέποτε προσέφερεν εἰς αὐτοὺς θυμίαμα κολλακείας καὶ οὐδέποτε ἠγγόνσε τὴν γλῶσσαν τῆς ἀληθείας.

Ὁ Χρυσόστομος ἐνδυναμούμενος ὑπὸ τῆς Θείας Χάριτος, ἐπροτίμησε τὰ δεινὰ τῆς ἔξορίας, ἐπέλεξε νὰ καταστῆ μάρτυς τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεών του, παρὰ νὰ προβῆ εἰς συμβιβασμοὺς καὶ νὰ ὑποκύψῃ εἰς ἀπειλὰς καὶ διώξεις. Καὶ ἡ μὲν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔστερήθη ἐκ τῆς πολυτίμου προσφορᾶς αὐτοῦ, ἐκέρδησεν ὅμως ἐκ τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς ἠθικῆς ἀντιστάσεώς του. Διὸ καὶ «*δοκιμασθεὶς ἐν ταῖς θλίψεσιν ὡς χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ, ἀπεφάνθη λαμπρότερος*» ὁ μέγας ἐκεῖνος ἱεράρχης.

Ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν τὴν 14ην Σεπτεμβρίου τοῦ 407 εἰς Κόμανα τοῦ Πόντου,

βαδίζων πρὸς Πιτυοῦντα, νέον τόπον τῆς ἐξορίας του, προφέρων, πρὶν ἐκπνεύσει, ὡς τελευταίους λόγους, τὴν συνήθη πεφιλημένην φράσιν του: «*Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν, ἀμήν*», καὶ ἐτάφη ἐκεῖ, ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βασιλίσκου. «*Ἦγε δὲ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ὅτε πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε, τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος... καὶ τὸ δέκατον τῆς πατριαρχείας*».

Ἀνακομιδῇ τῶν σεπτῶν λειψάνων αὐτοῦ ἀπὸ τὰ Κόμανα εἰς τὴν Βασιλεύουσαν ἐπραγματοποιήθη, μετὰ πολλῶν τιμῶν, τὴν 27ην Ἰανουαρίου τοῦ 438, ἐπὶ Πατριάρχου Πρόκλου, ἀξίου μαθητοῦ τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου.

Τοιουτοτρόπως ἐγράφη ὁ ἐπίλογος μιᾶς τῶν ἁγιωτάτων καὶ εὐγενεστέρων μορφῶν, ἐξ ὧν ποτὲ ἔζησαν ἐπὶ τῆς γῆς, τιμώμενος ἔκτοτε ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς μέγιστος Ἱεράρχης, οἰκουμενικὸς διδάσκαλος καὶ ὡς «*μάρτυς τῆς ἀληθείας*». Ὁλοῦς ὁ βίος αὐτοῦ ὑπῆρξε μεστὸς ἀποστολικῆς αὐταπαρνήσεως, βίος ἡλιτοῦ καὶ ἀπερίττου μοναχοῦ, οὐδόλως ἐκ τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ ἀξιώματός του ἐπηρεασθέντος. Ἀληθῶς, «*τὸ ὕψος ἡμῖν τῆς ταπεινοφροσύνης ὑπέδειξε*» διὰ τῆς ὀλης ἀγίας ζωῆς του.

Ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης, ἂν καὶ παρῆλθον χίλια ἑξακόσια ἔτη ἀπὸ τῆς μετατάξεώς του ἐκ τῆς στρατευομένης εἰς τὴν θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶναι παρελθόν. Ὑπερακοντίζει τὰ χρονικὰ πηλαῖσια τῆς ἐποχῆς του καὶ ὡς μορφὴ ἡγετικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐξακοιλουθεῖ νὰ ζῆ μέχρι σήμερον διὰ τῶν συγγραμμάτων του. Ἡ διδασκαλία του, πλουσία καὶ εὐεργετικὴ, διαχέεται εἰς πᾶσαν ἐποχὴν καὶ εἰς πᾶσαν γενεάν, μετέχει δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τὸν λειτουργικὸν χρόνον καὶ εἰς τὴν ἰατρεικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς φερωνύμου θείας Λειτουργίας του, ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν «*διδάσκαλος τῆς Εὐχαριστίας*».

Ἦ ἄστρον ἄδυτον ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης εἰς τὸ πνευματικὸν στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀπαστρέπτει διὰ τῶν αἰώνων φῶς πνευματικόν, φῶς σοφίας καὶ γνώσεως, καταυγάζει καὶ φωτίζει ὡς σέλις οὐράνιον ὄχι μόνον τὴν ἐποχὴν του, ἀλλὰ καὶ τὰς διαγενομένας καὶ ἐπερχομένας γενεάς, τὴν θεολογίαν καὶ τὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων.

Γιὰ περισσότερες πληροφορίες στοῦ διαδικτίου

1. www.ecclesia.gr
2. www.myriobiblos.gr

«ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΟ». Ἦ Ἐκδοσὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήνα, τηλέφωνο 210-7272.204.
 Διανέμεται δωρεάν μὲ τὴ φροντίδα τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων.
 Τύποις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.